

Анатолий Днепров
Корабokrушение

Кой казва че полетът до Луната е опасен? Никой ли? Добре! Ако някой мисли, че да се лети до Луната е твърде рисковано, нека пита ето тези двама юнаци, които така енергично ядат раци и пият бира. Като се прекъсват един друг, сега те разправят забавната история на своя полет до Луната. Те искат да изкарат, че всичко, което се случи с тях, е тема за хумористичен разказ. Ние ще сме по-обективни и ще кажем, че това съвсем не е така.

Този отляво – високият кльощав блондин, е нашият известен междупланетен ас Костя Круглов. Вие, разбира се, помните, че след историческия четвърти октомври 1957 година, когато около Земята се завъртя първият изкуствен спътник, а след това вторият и третият, започнаха и пробните безпилотни, а по-късно и пилотиран полети до Луната. Именно Костя Круглов извърши първия пилотиран полет.

В съвременната лунография Костя е известен като автор на най-точните карти на тази част от Луната, която никога не се обръща към Земята.

Другият – Егор Шамрай, както не е трудно да се отгадае по името, е украинец. Неговото упорство и настойчивост са достоен пример за подражание. С тях по-нататък ние ще се запознаем по-подробно. Неговата специалност е звездната статистика. Това е раздел от теорията на вероятностите, който се занимава с предсказване на различните явления в звездния свят. Егор има честта да предскаже появата на нови звезди в нашата галактика. Той предсказа появата на цели пет парчета от тях, при което петата точно сега трябва да избухне някъде в съзвездието Касиопея. Трябва да кажем, че предсказаните от него нови звезди избухват сякаш по разписание. Астрономите остава само да насочат телескопите си в черната пустота и да чакат.

Но преди още да избухне петата звезда, Шамрай промени специалността си и от звездите премина към слънчевата система.

След някакви твърде сложни разсъждения и изчисления Егор дойде до извода, че всички планети, които се въртят около Слънцето, не са наши планети. Нещо по-лошо – той ги нарече „приблудни¹ планети“. Лети си някакво огромно тяло във вселената, попада в полето на слънчевото притегляне, забавя се, орбитата му се изкривява и ето, моля ви се, към Слънцето се залепи нова планета. Старите теории казват, че около Слънцето се върти единна планетна система, а Шамрай доказва, че

---

1. Дошли отдругаде. В руския език тази дума се употребява за добиче, попаднало в чуждо стадо, или извънбрачно дете.

между тези планети родството е не по-голямо от родството на пилета, излюпени в един инкубатор!

В своята теория Егор стигна дотам, че започна да твърди, че Луната също е дошла отнякъде. За разлика от другите планети тя е била хваната от земното притегателно поле.

Това твърдене, което на сложна теоретическа основа бе публикувано във всички астрономически списания в света, предизвика бурна дискусия. Върху Егор и неговите съмишленици се нахвърлиха световно известни авторитети в областта на астрономията, астрофизиката и геофизиката. Ве свикана международна научна конференция и там всички изведнъж завикаха: „Оловно-урановото съотношение!“

Вие знаете за какво става дума, нали?

Работата се състои в това, че радиоактивният елемент уран, разпадайки се, постепенно се превръща в олово. Ако се вземе проба от почвата и се изследва колко уран и колко олово съдържа тя, точно може да се открие колко дълго е продължавал периодът на разпадане, т.е. възрастта на тази почва. Ако планетите на слънчевата система са едно семейство и ако Луната също принадлежи към това семейство, то оловно-урановото съотношение трябва да е едно и също. Ако това съотношение на Луната е различно от земното, то тя наистина се е вмъкнала в слънчевата система някъде отвън. С две думи, спорът се решава твърде просто: трябва да иде до Луната, да се вземат няколко проби почва, да се проанализират, да се намери оловно-урановото съотношение и да се сравни със земното.

Егор реши цялата тая работа да си я свърши сам.

Никой освен Костя Круглов не възразяваше срещу заминаването на Шамрай. Той изтъкна, че теглото на Егор – осемдесет и девет килограма и триста грама – го отнася към категорията на явно нелетателните. За да се откъсне Егор от Земята със скоростта, необходима за полет до Луната, бе необходимо да се изразходват в повече цели 50 тона гориво. Пред Егор застана мрачната перспектива да отслабне най-малко с 19 килограма и 300 грама.

Всеки, който се е занимавал с този проблем сериозно, ще разбере, че такова катастрофално отслабване само по себе си може да се сравнява с полет до Сириус. Но както казахме по-горе, Шамрай не би бил Шамрай, ако с такова упорство не преодоляваше всички препятствия и трудности.

В навечерието на полета той се хранеше само с коприва, застроена с оцет – по три супени лъжици дневно.

Те потеглиха в много благоприятно време, тогава, когато пътят до Луната може да се вземе за едно денонощие.

Впрочем сега аз вече мога да се представя на читателя. Към тази история аз имам известно, макар и само косвено отношение. Аз съм оператор в радиолокационния пункт за наблюдение на космическите полети. Както знаете, сега на Земята има няколко такива станции и аз работя в една от тях. Не бих казал, че това е някаква романтична работа. Седиш пред прибор, който напомня телевизор, и следиш как на черния екран бавно пълзи малка зелена точка. Това е електронното отражение на импулса на лунолета. Дежуриш и дремеш под звуците на телеграфните сигнали; би-би-би-би. От кораба автоматически значи се съобщава, че всичко е в ред.

Същото беше и тази нощ, когато Костя Круглов и Егор Шамрай се отправиха към Луната, за да уточнят оловно-урановото съотношение, за да потвърдят или отхвърлят теорията за присъединилите са планети.

Представете си сега моето състояние, когато сънливо наведен над масата, изведнъж усетих, че би-би-би-то се прекрати! Аз повдигнах глава, погледнах към екрана на локатора и не повярвах на очите си: дявол да го вземе – сънувах ли? Вместо една между Земята и Луната се движеха две ракети. На екрана на осцилоскопа две зелени точки бавно, но забележимо пълзяха към Луната с различни скорости.

В същото време телефонът на масата яростно затрещя...

Но да послушаме нашите пътешественици. Те могат по-добре да кажат какво именно бе станало.

... Това се случи малко след като лунолетът легна на пасивния участък на траекторията, три часа след старта. Като се позабавлявах със състоянието на безтежестност, към което, както твърдят очевидци, може да се привикне за 10 минути, Костя и Егор седнаха да закусват. Именно в този момент Костя каза:

– Да хапнем и да слагаме скафандрите.

– Скафандрите?! – учуди се Егор. – Защо ни са пък те?

– За всеки случай. В съответствие с инструкцията. Може пък и да потрябват.

– Не ви разбирам, другарю Круглов.

Костя дояде бутерброда² си и обясни:

– Работата е в това, скъпи другарю Шамрай, че сега ние ще пресичаме участък от пространството, където, както казват учените, се мотаят

---

2. Русизъм – сандвич, който има само една филия хляб. Бел.Mandog.

най-различно количество всякакви метеори. Впрочем в това вие сам можете да се убедите. Погледнете на показанието на пизоелектрическия брояч за твърди космически частици. Погледнете: сега количеството на частиците с тегло една стотна от милиграма, които падат върху кораба, достига десет частици в секунда. А стрелката се движи нагоре. Ето те са вече дванадесет, петнадесет...

– Да, но такива частици не могат да пробият обикновена консервена кутия, да не говорим за обшивката на кораба.

– Това е вярно – потвърди Костя. – Но възможно е да срещнем и по-големи частици, тежки до няколко килограма.

– Вероятността за такива срещи е почти равна на нула.

– Да, но точно заради това „почти“, ще трябва да наденем скафандрите – безапелационно заяви командирът на кораба и подплава към малкия шкаф в стената на кабината.

Помагайки на Егор да се намъкне в многослойното облекло от пластическа сплав, Костя му обясняваше:

– Ето тук на гърдите ви е пултът за управление. Тази ръчка регулира вътрешното налягане. Това е отоплението, това – кислородът, това – ракетката...

– Каква ракетка? – учуди се Егор.

– В случай че ви притрябва да правите някакви движения, там... – каза Костя и лукаво кимна настрани.

Те облякоха скафандрите, включиха кислорода и налягането. Костя отиде до приборната дъска, а Егор реши да подремне. Според инструкцията трябваше да останат облечени така два часа. И ето че тогава, когато тези два часа почти изтичаха, нещо каза – „пра-а-а-с!“

Впрочем това стана без никакво „прас!“ Просто Егор се събуди, защото нещо силно го разтърси. Отворил очи, той за свое изумление вместо кабината видя Слънцето, Земята и Луната и между тях черно небе, осеяно с милиарди немигащи звезди. Той обърна глава и видя вляво от себе си неподвижна сияеща в лъчите на Слънцето маса, напомняща на лунолет в разрез, а по-нататък втори, почти също такъв къс от лунолета.

Ракетата се бе разцепила на две половини като разсхнала раковина!

Втората половина на кораба доста бързо се отдалечаваше, докато първата стоеше почти неподвижно до него. „Гледай ти номер“ – помисли Егор и инстинктивно направи крачка към своята половина. Но краката му безсмислено се махаха в празнотата. Като усети, че не може да се управлява, Егор почувствува, че го побиват тръпки. Той забеляза, че

втората половина на кораба, където може би остана Костя, блестеше като едва забележима звездичка. Луната неподвижно висеше над главата му. Земята бе наляво. Слънцето – право пред очите му. Всичко бе застинало в този огромен океан на пространството. Всяко движение сякаш бе изчезнало.

За себе си Егор отбеляза, че да увиснеш в мировото³ пространство, собствено казано, не е толкова страшно. Работата е там, че тук няма нито горе, нито надолу. Всички направления бяха еднакви и както той се изрази, нямаше накъде да пада. В действителност той, разбира се, летише нанякъде, но не го усещаше. По отношение на Земята неговата скорост се равняваше на около 11 километра в секунда.

От тази мисъл силно го заболя под лъжичката му и той с тъга погледна къса от лунния кораб, който неподвижно, сякаш поставен върху невидим постамент, стоеше на десетина крачки от него.

Още един път Егор се опита да го приближи. Но безуспешно. Скоро започна да му се струва, че той като че се отдалечава. Мисълта, че може да остане сам в тази бездънна и безкрайна вселена, го измъчваше. И тогава той си спомни за ракетката, с помощта на която може да се извършват някакви движения.

Първата му мисъл беше да догони Костя. Но той веднага се отказа от нея, защото бе вече загубил от погледа си втората половина от кораба.

Той натисна пусковата ръчка на гърдите си. Нещо зашумя на гърба му и той мигновено се вдигна над обломката от лунолета и започна бързо да се отдалечава нагоре. Той престана да натиска ръчката, но движението по инерция продължаваше. „Дявол да го вземе, та сега аз няма никога да спра и непрекъснато ще се отдалечавам от моето парче. Как ли се управлява тази проклета ракета?“ – помисли Егор.

Едва сега Егор забеляза, че в скафандъра, точно срещу мястото, където се закрепя глобусът за главата, е поставена табелка, върху която светеха зелени букви: „Запас от кислород за 12 часа. Отопление – 12 часа. Ракетката има еквивалентен импулс 200 килограмометра. Управление на движението – по-посока на изправената дясна ръка.“

Като прочете тази инструкция, Егор отново натисна с лявата си ръка ръчката на ракетката и протегна дясната си ръка към страната на отдалечаващото се от него парче на кораба. За свое голямо удоволствие той бързо започна да го приближава.

---

3. Лош превод; трябва да е „световното“. Бел.Mandor.

Няколко минути той седеше на пода на това, което по-рано се наричаше кабина на лунолета. Учуди го, че корабът се беше разцепил по твърде правилни линии. Ракетопланът сякаш бе разрязан с трион и само на височина около двадесет сантиметра от пода зееше безформена дупка, направена от метеора. Като бутна ръка в този отвор, Егор внимателно седна на края на пода и повеси крака в празнината.

В същото време на Земята ставаше следното:

Както вече казах, в момента, в който забелязах на екрана на осцилоскопа вместо една две ракети, телефонът на масата ми зазвъня. Аз вдигнах слушалката и веднага чух високия глас на моя шеф, началника на първия лунен път другаря Николай Андреич Драгин.

– Какво виждате на екрана?! – закрещя той така, че ушите ми звъннаха.

– Две ракети – отвърнах аз, макар че още не вярвах на очите си.

– Удвоете мощността на излъчване на локатора. Преминете на сантиметрови вълни. Включете блока за автоматически запис на скоростта и отдалечението на двете тела. За локационните данни следете непрестанно. Ще работите в трикоординатна група съвместно с Камчатската и Източносибирската станции. След няколко минути ще трябва да изпратите по вълна хиляда и двеста – хиляда и двеста и десет мегахерца на аварийния скоростен лунолет ЛАС–11. Чакайте по-нататъшните ми нареждания!

Направих всичко, което той заповяда. Зелените отражения станаха по-ярки. Какво се бе случило там?

По това време телефонът отново зазвъня. Камчатка викаше моята станция.

– Предайте координатите, скоростта и ускорението на двете парчета в Симеиз. Елементите на траекторията и информацията ще се обработят там. Работата ще се дублира в Индонезийския космонавигационен център!

– Какво значи всичко това? – побързах да попитам колегата от Камчатка.

– Как, не знаете ли? Лунолетът се е блъснал с метеор и се е разцепил на две.

– А хората, какво е станало с хората? – завиках аз.

Отговор не последва.

Аз включих към радиорелейната линия Москва – Симеиз всички наши измервателни прибори. Когато от симеизкия изчислителен център спокоен женски глас ми съобщи, че те получават данните от

наблюдението задоволително, аз спрях пред екрана с приборите, стиснах глава с ръцете си и мислено се опитвах да си представя какво е станало там. В същото време в операторската стая се втурна самият Драгин.

– Пригответе се за ретланслация. Сега излита „ЛАС–11“.

– Излита? – запитах аз.

– Излита да спасява хората!

– Вие мислите, че след подобно сблъскване може да се говори за...

– Не говорете глупости! – закрещя той. – Лунолетът се е разцепил съвършено правилно. Той трябваше да се разцепи точно така!

Аз се облещих, без нищо да разбирам.

– Конструкцията на лунолета и изчисленията за якост бяха така направени, че при сблъскване с голям метеор лунолетът трябваше да се раздели точно на две равни парчета, при което направлението на движението на метеора трябва да лежи в плоскостта на разцепването. Това е необходимо, за да се спасят хората. Ако нашите лунолети в такива случаи се разхвърчаваха на парчета като разбита бутилка, то вместо две следи на екрана на локатора ще се виждат поне десет. Вероятността да се ранят хората би нараснала многократно. А така ние сме почти уверени, че те са невредими...

В същото време от левия ъгъл на екрана изпъзля още една ярка зелена точка. В орбитата влизаше космическият спасителен кораб. На диференциатора се появи изображение на неговата скорост.

– Аха, тръгна! – възкликна шефът, гледайки в диференциатора. – Седем, осем, девет, единадесет, единадесет и половина... Добре!

– Няма никакви шансове да се догонят корабокрушенците – казах аз, гледайки го право в очите: – Корабокрушенците ще паднат на Луната преди „ЛАС“ да премине половината път до Луната.

Драгин почервения, после седна на креслото, запали цигара и бавно запуши:

– Работата е там, драги мой, че те никога няма да паднат на Луната!

– А къде? – ехидно запитах аз. – Може би на Марс? Но доколкото ми е известно, те летяха към Луната.

– Да, но вие представяте ли си как те летяха?

Да си призная, аз си представях това твърде смътно.

– Вие знаете ли защо вместо десет часа нашите лунолети губят в път повече от двадесет? Не знаете? Просто затова защото с цел да се осигури по-голяма безопасност за трасе на полета, се избира заобиколна траектория. Разбирате ли, заобиколна. Това значи, че ако корабът не

извършва никакви допълнителни маневри, той ще заобиколи Луната на разстояние около 60,000 километра и ще се върне към Земята. Траекторията, по която ще се движи, това е затворена крива, която обхваща Земята и Луната.

– Добре! – усмихнах се аз и на душата ми стана по-леко.

На сутринта моята станция престана да работи, защото Земята се беше обърнала към Луната с противоположната си страна. Обаче аз не се махвах от телефона, чакайки съобщения от своите колеги от другите станции. Когато слънцето изгряваше, от Рио де Жанейро съобщиха че „ЛАС–11“ е достигнал първото парче и е прибрал оттам човек. Това бил Костя Круглов. Четиридесет минути по-късно дойде съобщение за спасяването и на Шамрай.

По-нататък историята загуби своето напрежение. „ЛАС“ легна около лунна траектория да чака гориво. Изпратиха му го с безпилотни ракети и той се върна на Земята петдесет часа след своето излитане.

А Костя Круглов и Егор Шамрай сега седят на масата, допиват своето пиво и оживено обсъждат плана за следващия си полет до Луната. В края на краищата необходимо е най-после да се уточни въпросът присъединила ли се е към нас Луната, или не.

– Между впрочем – казва Костя – тези спасителни скафандри трябва да се оборудват с радиотелефонна връзка, за да може да се слуша музика от Земята и за да може най-после човек да размени няколко думи със своя другар, който може да е отнесен на две-три хиляди километра встрани. Тогава времето в космоса няма да минава толкова скучно.

КРАЙ

© 1958 Анатолий Днепров

Анатолий Днепров
Кораблекрушение, 1958

Сканиране: Петър Копанов
Разпознаване и редакция: Mandor, 2009

Издание: Сп. „Наука и техника за младежта“, бр.9/1958

Свалено от „Моята библиотека“ [<http://purl.org/NET/mylib/text/10203>]